

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของร้านค้าสะดวกซื้อซีเล็ค โดยอาศัยข้อมูลจากงบการเงินและการสัมภาษณ์ผู้บริหารของกิจการนั้น จะสามารถพิจารณาฐานะทางการเงินและปัญหาในการดำเนินงานที่อาจเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการร้านค้าสะดวกซื้อซีเล็คนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานและเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถนำวิธีการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานต่อไป

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของร้านค้าสะดวกซื้อซีเล็ค ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่มี จำนวน 5 ร้านค้า ได้แก่

1. ห้างหุ้นส่วนจำกัด จินตพันธ์พงศ์ คอนวี่เนี่ยนสโตร์ ศึกษาจากงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2542
2. บริษัท ดาราซีเล็ค จำกัด ศึกษาจากงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2542
3. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เค.ซี.เอ็น คอนวี่เนี่ยนสโตร์ ศึกษาจากงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2542
4. บริษัท ญัฐปติพงษ์ จำกัด ศึกษาจากงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ.2540-2542
5. ห้างหุ้นส่วนจำกัด นีดซ์อ็อป ศึกษาจากงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ.2540-2542

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของร้านค้าสะดวกซื้อซีเล็ค จะใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) วิธีวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบ
  - การเปรียบเทียบตามแนวโน้ม
  - การเปรียบเทียบตามแนวตั้ง
- 2) วิธีวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน
  - อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัวทางการเงิน
  - อัตราส่วนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์
  - อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้
  - อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการหากำไรหรือการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร

วิธีการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบ¹

1.1 การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของรายการต่างๆ ในงบการเงินแต่ละปีกับปีฐาน การศึกษานี้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2539 เป็นปีฐานสำหรับร้านค้าสะดวกซื้อซีเล็คที่จัดทำงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา และปีพ.ศ. 2540 สำหรับร้านค้าสะดวกซื้อซีเล็คที่จัดทำงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา

$$\text{ร้อยละที่เปลี่ยน} = \frac{\text{ข้อมูลปีปัจจุบัน} - \text{ข้อมูลปีฐาน}}{\text{ข้อมูลปีฐาน}} \times 100$$

1.2 การวิเคราะห์ย่อส่วนแนวดิ่ง (Common - Size)² เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูโครงสร้างทั้งงบ โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์งบดุลและงบกำไรขาดทุน ดังนี้ การวิเคราะห์ย่อส่วนตามแนวดิ่งจากงบดุล เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของงบดุลทั้งงบ โดยคำนวณหาร้อยละของรายการในงบดุลดังนี้

$$\text{ร้อยละรายการในงบดุล} = \frac{\text{รายการในงบดุล} \times 100}{\text{รายการในงบดุลรวม}}$$

คำนวณหาร้อยละของรายการในงบกำไรขาดทุนดังนี้

$$\text{ร้อยละรายการในงบกำไรขาดทุน} = \frac{\text{รายการในงบกำไรขาดทุน} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

2. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน³

อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือที่ใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะการเงิน ประสิทธิภาพและความสามารถในการหากำไรของธุรกิจ ประเภทของอัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้วิเคราะห์ มีดังนี้

¹ จินดา ชันทอง, การวิเคราะห์งบการเงิน (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540), หน้า 15-13.

² เพชร จุมทรัพย์, การวิเคราะห์งบการเงิน (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 66.

³ วีระยุทธ เศรษฐเสถียร, การเงินธุรกิจ (เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2540), หน้า 19.

- 2.1 อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัวทางการเงิน
- 2.2 อัตราส่วนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์
- 2.3 อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้
- 2.4 อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการหาทำกำไรหรือการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร

2.1 อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัวทางการเงิน

เป็นอัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ทางการเงินระยะสั้น เมื่อครบกำหนดคำว่า “สภาพคล่อง” ถูกกำหนดโดยธุรกิจจะต้องมีสินทรัพย์หมุนเวียน(Current Assets) มากกว่าหนี้สินหมุนเวียน และสินทรัพย์หมุนเวียน(Current Assets)ที่ธุรกิจมีจะต้องสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้รวดเร็ว และมีเงินสดที่ได้จะต้องมากกว่าพอที่จะชำระหนี้ที่ครบกำหนด

- อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน(Current Ratios) เป็นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียน(Current Assets)กับหนี้สินหมุนเวียน บอกให้ทราบว่า ธุรกิจมีสินทรัพย์หมุนเวียน(Current Assets) ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที เป็นกี่เท่าของหนี้สินหมุนเวียนที่จะถึงกำหนดชำระ

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current ratio)} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน (เท่า)}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

- อัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัว (Acid Test Ratio or Quick Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียน(Current Assets)ที่มีสภาพคล่องสูงกับหนี้สินหมุนเวียน เนื่องจากสินทรัพย์หมุนเวียน(Current Assets)บางรายการของกิจการไม่มีความสามารถในการเปลี่ยนเป็นเงินสดได้คล่องตัว เช่น สินค้าคงเหลือ อัตราส่วนนี้บอกให้ทราบว่า ธุรกิจมีสินทรัพย์ที่เปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดได้ง่าย เป็นกี่เท่าของหนี้สิน ที่จะถึงกำหนดชำระหนี้ในระยะสั้น

$$\text{อัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ (เท่า)}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2.2 อัตราส่วนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios)

เป็นอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของบริษัท โดยเปรียบเทียบระหว่างยอดขายกับเงินลงทุนในรายการสินทรัพย์ต่างๆ แต่ละรายการที่ต้องวิเคราะห์ ความเร็วของอัตราการหมุนจากการใช้สินทรัพย์ที่วัดได้ จะบอกถึงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์นั้นๆ

- อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover) เป็นอัตราส่วนระหว่างยอดขายเชื่อกับลูกหนี้ถัวเฉลี่ย ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่า จากยอดขายเชื่อทั้งปีกิจการเก็บหนี้ได้เฉลี่ยแล้วกี่ครั้ง และแต่ละครั้งเก็บหนี้ได้ โดยเฉลี่ยแล้วต้องใช้เวลากี่วัน

$$\text{อัตราการหมุนของลูกหนี้} = \frac{\text{ขายเชื่อสุทธิ (ครั้ง/รอบ)}}{\text{ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย}}$$

$$\text{ระยะเวลาเก็บหนี้} = \frac{365}{\text{อัตราการหมุนของลูกหนี้}} \quad (\text{วัน})$$

เนื่องจากร้านค้าสะดวกซื้อซีเล็คในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ประกอบกิจการขายสินค้าเป็นเงินสด ดังนั้นจึงไม่ต้องใช้อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้

- อัตราการหมุนของสินค้า (Inventory Turnover) เป็นอัตราส่วนระหว่างยอดขายของกิจการกับสินค้าคงเหลือ บอกให้ทราบว่ารอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา ยอดขายที่เกิดขึ้นระหว่างปีเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าที่อยู่ในมือ จะต้องมียอดสินค้าตามจำนวนที่มีอยู่กี่ครั้งจึงจะพอขายและแต่ละครั้งที่ขายสินค้าได้ โดยเฉลี่ยแล้วต้องใช้เวลากี่วัน

$$\text{อัตราการหมุนของสินค้า} = \frac{\text{ต้นทุนขาย (ครั้ง/รอบ)}}{\text{สินค้าคงเหลือ}}$$

$$\text{ระยะเวลาการขายสินค้า} = \frac{365}{\text{อัตราการหมุนของสินค้า}} \quad (\text{วัน})$$

- อัตราการหมุนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (Fixed Assets Turnover) เป็นอัตราส่วนระหว่างยอดขายสุทธิกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน(Non-Current Assets) บอกให้ทราบถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน(Non-Current Assets) ถ้าหมุนได้จำนวนมากครั้ง แสดงว่าการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน(Non-Current Assets)มีมากขึ้น ค่าเฉลี่ยของค่าเสื่อมราคาต่อหน่วย หรือต้นทุนการใช้สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน(Non-Current Assets)ต่อหน่วยลดลง ซึ่งส่งผลให้กำไรของธุรกิจดีขึ้น

$$\text{อัตราการหมุนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน} = \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน}} \quad (\text{ครั้ง/รอบ})$$

- อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover) เป็นอัตราส่วนขายสุทธิต่อสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น ใช้เป็นอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์รวมเพื่อให้เป็นภาพกว้างๆ

$$\text{อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \quad (\text{ครั้ง/รอบ})$$

2.3 อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratio)

เป็นอัตราส่วนใช้วัดความอ่อนแอทางการเงินอันเกิดจากการก่อหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้วัดขนาดของเงินกู้ยืมที่กิจการได้จัดหา และขนาดของกำไรที่สามารถลดลงได้ ก่อนที่ธุรกิจนั้นจะประสบปัญหาการจ่ายดอกเบี้ย อัตราส่วนนี้จะชี้ให้เห็นถึงความแข็งแกร่งทางการเงินและการบริหารโครงสร้างการเงินที่ดีของฝ่ายบริหาร

- อัตราส่วนแห่งหนี้ (Debt Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างหนี้สินรวม (หนี้สินระยะสั้น + หนี้สินระยะยาว) ต่อสินทรัพย์รวมแสดงให้เห็นถึงเงินทุนรวมของบริษัทที่จัดหามาในรูปแบบของหนี้

$$\text{อัตราส่วนแห่งหนี้} = \frac{\text{หนี้สินรวม} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}} \quad (\%)$$

- อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีกับดอกเบี้ยจ่าย บอกให้ทราบว่ารอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา กิจการมีรายได้ก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีเป็นกี่เท่าของดอกเบี้ยที่กิจการต้องจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ และแสดงให้เห็นความสามารถของกิจการในการชำระดอกเบี้ย

$$\text{อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย} = \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี (เท่า)}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

2.4 อัตราส่วนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Profitability Ratios) เป็นอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร

อัตราส่วนกลุ่มกำไรสัมพันธ์กับยอดขาย

อัตราส่วนกลุ่มนี้ได้จากงบกำไรขาดทุน สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการควบคุมค่าใช้จ่าย และการทำกำไรจากยอดขาย

$$\text{- ผลตอบแทนขั้นต้น (Gross Profit Margin) = \frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ขายสุทธิ}} \times 100 (\%)$$

$$\begin{aligned} \text{- ผลตอบแทนจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin)} \\ = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{ขายสุทธิ}} \times 100 (\%) \end{aligned}$$

$$\text{- ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ขายสุทธิ}} \times 100 (\%)$$

อัตราส่วนกลุ่มกำไรสัมพันธ์กับเงินทุน

- ผลตอบแทนสุทธิจากสินทรัพย์รวม (Return on Assets : ROA) ผลลัพธ์ที่ได้บอกให้ทราบว่า ในระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา จากเงินลงทุนในสินทรัพย์รวม 100 บาท กิจการสามารถสร้างผลกำไรได้กำไร

$$\text{ผลตอบแทนสุทธิจากสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100 (\%)$$

- ผลตอบแทนสุทธิจากส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) บอกให้ทราบว่ารอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมาผู้ถือหุ้นสามัญลงทุน 100 บาท ได้รับผลกำไรเท่าไร

ผลตอบแทนสุทธิจากส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือส่วนของผู้ถือหุ้น}} (\%)$$

ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือส่วนของผู้ถือหุ้น

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University